

MARIUS JOACHIM TĂTARU

(8 ianuarie 1947 Sibiu – 20 aprilie 2020 Heilbronn, Germania)

Istoricul de artă Marius Joachim Tătaru, născut la Sibiu în 8 ianuarie 1947, și-a desfășurat activitatea profesională în România și, din 1987, în Germania, pe atunci încă Germania Federală. După studii liceale în orașul natal, a urmat Secția de Istoria și teoria artei din cadrul Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București. I-a avut ca profesori, printre alții, pe Ion Frunzetti, Eugen Schileru și Vasile Drăguț, ultimul având desigur un rol în orientarea sa către istoria artei medievale românești.

În ceea ce îl privește pe Marius Tătaru, interesul pentru arta din Transilvania s-a manifestat încă de timpuriu, începând cu alegerea ca temă a lucrării sale de licență a arhitecturii mănăstirii cisterciene de la Cârța (Kerz). În paralel cu cercetările de artă medievală, arta modernă și contemporană, în principal din România, în context european, dar nu numai, avea să-l acapareze din ce în ce mai mult. Secolul al XIX-lea l-a atras în mod deosebit, interes care a dus la publicarea, în 1974, a unei concise monografii despre Caspar David Friedrich, pictorul fără de care esența romantismului nu poate fi înțeleasă.

După o scurtă perioadă în care a lucrat ca muzeograf la Muzeul de artă și istorie al orașului București, în 1973 Marius Tătaru este integrat ca cercetător la Institutul de Istoria Artei al Academiei Române din București, unde va lucra până 1987, anul emigrării în Germania. Formația sa de istoric de artă nu a avut decât de câștigat în urma unor burse prestigioase și stagii de cercetare la Universitatea din Poitiers (1980), la Londra (1982), în Germania (1987–1988, Bursa Humboldt)

În cadrul programului de elaborare a unei vaste istorii a artei românești desfășurat în Institut, lui Marius Tătaru i-a revenit oarecum firesc îndatorirea de a se ocupa de istoria și arta perimetrului transilvănean multicultural, marcat de conviețuirea dintre români, sași și maghiari. Bun cunoscător al limbii și culturii germane, Marius Tătaru era cel mai în măsură să sintetizeze cercetările întreprinse de înințași și să-și aducă propria contribuție la mai buna cunoaștere a orientărilor artistice, care au traversat două secole de modernitate, precum și a artiștilor de excepție formați în acest spațiu cultural. A rezultat studiul de referință, în două părți, *Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siècle*, care reprezintă o cercetare riguroasă și erudită a temei, racordată la problematica europeană.

Consecvent cu interesul său pentru romantism și ecourile sale în spațiul românesc, publică la interval de câțiva ani două studii remarcabile prin rigoarea lor conceptuală – *Neue Erscheinungsformen des romantischen Geistes und einige romantische Komponenten in den rumänischen Malerei*¹ și, în 1983, *O alternativă în definirea surselor de inspirație ale artei moderne românești: folclorul*².

Din 1981 Marius Tătaru a fost secretarul științific al celor două reviste ale Institutului, *Studii și cercetări de istoria artei* și *Revue Roumaine d'Histoire de l'Art*, îndeplinindu-și cu competență și devotament îndatoririle ce-i reveneau în această prestigioasă calitate.

Din 1992, Marius Tătaru și-a continuat cercetările în cadrul Muzeului Transilvaniei (Siebenbürgisches Museum) de la Gundelsheim, organizând mai multe expoziții monografice dedicate unor artiști sași importanți, precum Grete Csaky-Coponi și Henri Nouveau, pictor și muzician originar din Transilvania, figură interesantă a avangardismului european insuficient cunoscută până la acea dată.

O expoziție de sinteză organizează în 2004, consacrată *Maeștrilor modernității clasice din Transilvania între 1900 și 1950*³. Axată pe pictură, expoziția a valorificat bogatul patrimoniu al muzeului din Gundelsheim, pe care Marius Tătaru l-a introdus în circuitul valorilor artistice europene. Toate expozițiile organizate de el, unele în colaborare cu mai mulți curatori și istorici de artă, au beneficiat de importante cataloage, publicații de serioasă ținută științifică care au umplut un gol în literatura de specialitate. O lungă serie de artiști care cuprinde pe Hans Eder, Friedrich Miess, Ernestine Konnerth-Kroner, Arthur Coulin, Margarete Depner, Trude Schullerus, Ernst Honigberger, Fritz Kimm, Juliana Fabritius-Dancu a beneficiat de atenția și competența istoricului de artă Marius Tătaru.

După căderea comunismului, odată cu reluarea relațiilor culturale cu lumea occidentală, Marius Tătaru a început o colaborare fertilă cu Muzeul Brukenthal din Sibiu, orașul său natal. A rezultat o expoziție de icoane pe sticlă românești⁴ la Siebenbürgisches Museum, precum și colaborări la publicații despre Arthur Coulin⁵ și despre prezența pictorilor transilvăneni în centrele artistice europene⁶. În 2007, la împlinirea vârstei de 60 de ani, Marius Tătaru a fost sărbătorit în cadrul Muzeului din Gundelsheim pentru întreaga sa activitate științifică⁷.

Împreună cu soția sa Adriana, Marius Tătaru a devenit subiectul unui film documentar pe tema exilului, *Anatomie des Weggehens*, realizat de Șerban Oliver Tătaru, fiul lor, în 2012. Disparația sa a fost profund regretată de toți cei care l-au cunoscut și prețuit pentru calitățile sale umane și realizările sale profesionale⁸.

Ioana Vlasiu

¹ In *RRHA*, Tome XXIII, 1976, p. 55–72. Vezi și studiul *Echos romantiques tardifs dans la peinture de Fritz. Schullerus*, în *RRHA*, 1986, p. 67–78.

² In *SCIA*, Tomul 20, 1983, p. 56–71.

³ *Meisterwerke der Klassischen Moderne in Siebenbürgen : Malerei aus der Zeit von 1900 bis 1950 ; Werke aus dem Besitz des Siebenbürgischen Museums Gundelsheim und aus Privatsammlungen ; eine Ausstellung des Siebenbürgischen Museums Gundelsheim in Zusammenarbeit mit dem Stadt- und Bergbaumuseum Freiberg, 18. September bis 7. November 2004.* Siebenbürgisches Museum. Gundelsheim, 2004; vezi și *Die Entdeckung des schöpferischen Ich : Siebenbürgen und seine Klassische Moderne*, in „Erinnerung et Vision”, 2004 (volum colectiv).

⁴ *Zerbrechliche Heiligenwelten: rumänische Hinterglaskonen*, Kornwestheim: Museen der Stadt Kornwestheim: Gundelsheim : Siebenbürgisches Museum, 2004.

⁵ Arthur Coulin, Brașov, 2010.

⁶ *Pictori din Transilvania în centre artistice europene*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 2007–2008.

⁷ *Im Dienste siebenbürgischer Kultur: Marius Tătaru wurde 60*, in *Siebenbürgische Zeitung*, 31 Januar, 2007.

⁸ Vezi și Irmgard Sedler, Volker Wollmann, *Das Leben aus der Sicht der Kunst begreifen. Zum Tod des Kunsthistorikers Marius Joachim Tataru*, in *Siebenbürgische Zeitung online*, 30 April 2020; *Ibidem*, <https://www.hermannstaedter.ro/2020/05/aus-der-sicht-der-kunst/>